

Užsieniečių įvaikinti vaikai – kaip gimtinėje atmesti akmenys, svetur tapę kertiniais

Grįžtamosios informacijos apibendrinimas

Analizuojama 2005 m. ir 2006 m. (iki gegužės 1 d.) tarnybos gauta grįžtamoji informacija apie užsienio piliečių šeimų įvaikintus beglobius vaikus iš Lietuvos.

GAUTOS ATASKAITOS (SKAIČIAI, ŠALYS)

2005 m. tarnyba gavo **154 ataskaitas** arba laiškus **apie maždaug 170 įvaikių** integraciją į tėvių šeimoms. Per mėnesį vidutiniškai gauta 15 ataskaitų, sausį ir gegužę – po daugiau kaip 20, apie užsienyje gyvenančius įvaikintus vaikus. Apie kai kuriuos įvaikintus vaikus gauta per metus po 2-3 ataskaitas. Iš Italijos gauti 53 laišškai, iš Prancūzijos – 40, JAV – 26, Švedijos – 22, Vokietijos – 11, Australijos – 1, Brazilijos – 1. Daugiau nei pusė šios gautos informacijos sudaro ataskaitos apie 2004 m. įvaikintus vaikus, per 30 ataskaitų – apie 2003 m. įvaikintus nepilnamečius, beveik 20 – apie 2005 m. įvaikintus vaikus, likusioji dalis – apie 2002 m. ir anksčiau įvaikintuosius.

Iki 2006 m. gegužės 1 d. gautos **54 ataskaitos apie 66 vaikus**. Iš jų 26 ataskaitos – iš Italijos, 9 – iš Švedijos, 7 – iš Prancūzijos, 5 – iš JAV, 4 – iš Vokietijos, 2 – iš Australijos, 1 – iš Brazilijos. Beveik visas ataskaitas (46 ataskaitos) pateikė užsienio atsakingos institucijos, atstovaujančios įvaikinusioms šeimoms. Iš minėtų 54 gautų ataskaitų 8 yra laišškai, kuriuos parašė tėvai (iš jų 4 laišškai gauti iš Prancūzijos, 2 laišškai – iš JAV, po 1 – iš Brazilijos, Italijos). Pačios šeimos rašo mažai, gal tik įvaikinę prancūzai yra šiek tiek aktyvesni, nors ir jų gautų laiškų skaičius iš esmės labai nedidelis.

Taigi **analizuojamą informaciją iš viso sudaro 208 ataskaitos apie maždaug 240 vaikų**: 79 – iš Italijos, 47 – iš Prancūzijos, po 31 iš Švedijos ir JAV, 15 – iš Vokietijos, 3 – iš Australijos, 2 – iš Brazilijos.

ĮVAIKINUSIOMS ŠEIMOMS ATSTOVAUJANČIŲ INSTITUCIJŲ ATSIŪSTA INFORMACIJA

2006 m. (iki gegužės 1 d.) gautos grįžtamosios informacijos pasiskirstymas pagal šeimoms atstovaujančias įvaikinimo institucijas (2005 m. toks pasiskirstymas dar nebuvo fiksuojamas):

„Azione per un mondo Unito (AMU)“ (Italija) – **18 ataskaitų apie 25 vaikus** (po 4 vaikus, kurie įvaikinti 2002 m. ir 2003 m., 11 vaikų – 2004 m., 6 vaikai – 2005 m.);

„Barnen Framfor Allt-Adopter (BFA-A)“ (Švedija) – **9 ataskaitos apie 10 vaikų** (2 vaikai įvaikinti 2002 m., po 2 vaikus – 2003 m., 2004 m., 4 vaikai – 2005 m.);

„Associazione Volontari per il Servizio Internazionale AVSI“ (Italija) – **5 ataskaitos apie 5 vaikus** (1 vaikas įvaikintas 2004 m., 4 vaikai – 2005 m.);

„Sozialdienst katholischer Frauen-Zentrale e. V.“ (Vokietija) – **4 ataskaitos apie 4 vaikus** (1 vaikas įvaikintas 2001 m., 3 vaikai – 2005 m.);

„Les Enfants de l'Esperance“ (Prancūzija) – **3 ataskaitos apie 6 vaikus** (3 vaikai įvaikinti 2003 m., 3 vaikai – 2005 m.);

„La Primogenita international Adoption“ (Italija) – **2 ataskaitos apie 3 vaikus** (1 vaikas įvaikintas 2004 m., 2 vaikai – 2005 m.);

„Bethany Christian Services“ (JAV) – **2 ataskaitos apie 2 vaikus** (1 vaikas įvaikintas 2003 m., 1 vaikas – 2004 m.);

Australijos centrinės institucijos – 2 ataskaitos apie 4 vaikus (1 vaikas įvaikintas 2004 m., 3 vaikai – 2005 m.);

„Wide Horizons for Children, Inc.“(JAV) – 1 ataskaita apie 1 vaiką, įvaikintą 1997 m.

Pažymėtina, kad iš Lietuvoje 2005 m. akredituotų 6 JAV įvaikinimo agentūrų, tik viena („Bethany Christian Services“) atsiuntė keletą ataskaitų apie amerikiečių įvaikintus vaikus, nors šių agentūrų atstovaujamos šeimos ir anksčiau Lietuvoje įvaikino dešimtis vaikų. Visos 7 Europos įvaikinimo institucijos, išskyrus Ispanijos asociaciją, kuri 2005 m. tik pradėjo savo veiklą Lietuvoje, siunčia grįžtamąją informaciją apie įvaikintus vaikus.

IVAIKINTŲ VAIKŲ GRUPĖS IR JŲ INTEGRACIJA Į ŠEIMAS

Užsienio piliečių įvaikinti vaikai suskirstyti į tris grupes, atsižvelgiant į tai, kokio amžiaus vaikas buvo įvaikintas. Taigi vaikai suskirstyti į tris grupes – **0-3 m., 4-6 m., 7 m. ir vyresni.**

I GRUPĖ

Vaikai iki 3 metų amžiaus

2005 m. gauta grįžtamoji informacija apie per **50** šio amžiaus grupės vaikų. Jos pasiskirstymas pagal šalis iš esmės maždaug tolygus (JAV – 12 vaikų, Prancūzija – 11, Vokietija ir Italija – po 10, Švedija – 7 ir kt.)

2006 m. gauta grįžtamoji informacija apie **19** įvaikintų iki trejų metų vaikų.

Iš jų: 10 vaikų įvaikinti 2005 m., 5 – 2004 m., 3 – 2003 m., 1 – 2002 m.

Daugiausia informacijos gauta apie vaikus (7 vaikai), įvaikintus Švedijos piliečių šeimų, 5 vaikus – Italijos, po 2 – Vokietijos, Prancūzijos, JAV, 1 – Brazilijos.

Fizinis vystymasis. Vaikų fizinis vystymasis iš esmės normalus, nors pastebimi raidos, dėmesio koncentracijos sutrikimai, hiperaktyvumas. Neretai atsiliekiama nuo bendraamžių nuo kelių mėnesių iki pusmečio. Vaikai pastoviai konsultuojami gydytojų. Stebima vystymosi pažanga.

Mergaitės ir berniukai daug sportuoja (gimnastikos užsiėmimai, važinėjimas dviračiu, plaukiojimas baseine), nemažai laiko praleidžia lauke žaisdami. Ypač didelį džiaugsmą jiems teikia judrūs žaidimai, vanduo, grynas oras, miškas, kiti gamtos malonumai. Gal todėl peršalimo ligomis šie vaikai serga retai. Šalinimo funkcija dar nėra kontroliuojama, ypač naktį. Atvykę vaikai neramiai miegodavo, sapnuodavo košmarus. Dabar jie miega ramiai.

Emocinis ir socialinis vystymasis. Vaikai pamažu susirado draugų, per kelis mėnesius užsimezgė glaudūs tarpusavio ryšiai šeimoje, mielai susipažįstama ir su kitais žmonėmis. Mažieji ypač noriai ir artimai bendrauja su seneliais, broliais ar seserimis, jei tokių yra. Jie mėgsta būti dėmesio centre.

Nerimą, pyktį, agresyvumą, nenorą kuo nors dalintis su kitais, pavydą ir baimę (pvz., bijojo vyrų, eiti į tualetą, keturkojų augintinių, tamsos, būti vieni ir pan.) pakeitė ramybė, saugumas, džiaugsmas, bendri žaidimai, domėjimasis aplinka, taisyklėmis, kurioms būtina paklusti. Ypač teigiamą įtaką daro vaikų emociniam ir socialiniam vystymuisi visų šeimos narių kartu praleistos atostogos prie jūros, kitoje šalyje, kaime ir pan. Taip pat ir nuolatinis bendravimas su kitais vaikais padėjo daug ko išmokti, geriau pažinti supančią aplinką. Įvaikiai dar nelabai mokėjo žaisti ar pabūti nors trumpam vieni. Jiems sunku suprasti ir priimti suaugusiojo ištartą „ne“, dėl kartojamų negerų dalykų tenka vaikus sudrausminti ar pabarti. Taip tėvai stengiasi, kad vaikas suvoktų jam nustatomas taisykles.

Kai kurie atvykę vaikai pradėjo lankyti keletą valandų ar pusę dienos darželį, kas jiems nesukėlė ypatingo streso, pasireiškėdavo tik didesnis nuovargis.

Mokymasis, kasdieniai įpročiai. Vaikai kalbą išmoko greitai ir nesunkiai, nors artikuliacija dar nėra visiškai taisyklinga, sunkoka sudaryti ir sujungti sudėtingesnius žodžius ar sakinius. Iš pradžių buvo susikalbama gestais, parodant pirštu į tą daiktą, apie kurį kalbama. Vaikai pamažu pradeda pažinti raides, skaičius, suvokti gramatinius laikus.

Pastebėtina, kad maži įvaikinti vaikai yra labai muzikalūs, mėgstantys dainą, šokį. Daugelis jų lanko muzikos pamokėles, mielai klausosi muzikos, mėgsta įvairias meninio pobūdžio šventes. Ypač daug teigiamų emocijų ir išgyvenimų sukelia Kalėdos, gimtadieniai, jų metu ar prieš miegą sekamos pasakos.

Sutrikęs miegas ar apetitas pasireiškė tik pirmomis savaitėmis po atvykimo į namus. Kelių valandų pietų miegas tapo įprasta kasdienybės dalis. Nelengva buvo atsikratyti tokių įpročių: pirštų čiulpimo, daiktų dėjimo į burną ar jų laužymo, mėtymo po kambarį. Neliko baimės nepažįstamiems suaugusiems, kurie apsilankydavo šeimos namuose, keturkojams augintiniams, nebaugino ir tamsa užmiegant. Tik kai kuriems mažyliams vis dar reikėdavo, kad vakarais šalia jų lovos būtų tėvai arba bent degtų šviesa kambaryje.

Vaikai įprato valgyti daugiau ir įvairesnį maistą.

Jie smalsūs, daug ir viskuo domisi, tyrinėja aplinką, nuolat „šokinėja“ nuo vieno užsiėmimo prie kito, nenustygsa vietoje, poreikis fiziškai išsikrauti pastebimas kiekvieną dieną. Vaikai užduoda daugybę ir įvairių klausimų. Kaip teigia tėvai, po įkyraus „kur“ dažnai seka negailestingas „kodėl“, kartais domimasi ir praeitimi, gyvenimu Lietuvoje.

Tėvų ir vaikų santykiai. Mamos vaikams yra visada „čia ir dabar“, o tėčiai dažniausiai užsiima atžalų auklėjimu, priežiūra laisvalaikiu, savaitgaliais ar atostogų metu. Beje, iš pradžių vaikai neretai atstumdavo mamas, atsisakydavo su jomis bendrauti, nežiūrėdavo į akis. Su tėveliais bendravimas dažniausiai iš karto buvo be ypatingų sunkumų. Tėvai įdėjo daug pastangų, pasiaukojimo, kantrybės, globos, nuolatinio dėmesio. Ne vienas jų, dažniausiai mamos, išėjo iš darbo arba pradėjo dirbti sutrumpintą darbo laiką, nes norėjo ilgiau pabūti su vaiku namuose. Tarpusavio ryšiai užsimezgė per 1-3 mėnesius. Ir vaikams, ir tėvams buvo lengviau prisitaikyti, kai šeimoje buvo vyresnių brolių ar seserų. Daug reikšmės turėjo senelių ar kitų giminaičių dėmesys ir rūpestis.

Tėvai pabrėžia, kad jų vaikai yra atkaklūs, užsispyrę, reikalaujantys daug dėmesio ir kartu labai meilūs, linksmi, leidžiasi myluojami ir spontaniškai ieško fizinio kontakto. Jiems tėvai yra visų pirma kaip asmenys, kurie vaikiškus poreikius priima kaip rūpestį, pripažinimą, meilę ir juos patenkina.

Sveikata. Daugelis įvaikintų vaikų yra specialių poreikių, t. y. su žymiais sveikatos sutrikimais. Kojų, rankų, širdies, gomurio ar kitų organų įgimta patologija (pvz., klubo displazija, kojų raumenų neišsivystymas ir kt.), hepatitas C, sifilis, egzema, dermatitas, alkoholinis vaisiaus defektas, hypermetropija, psichomotoriniai ir kiti raidos sutrikimai, vystymosi sulėtėjimas. Kai kurių vaikų biologinė mama ar tėvas sirgo atvira tuberkulioze, buvo protiškai atsilikę. Mažieji dažnai būna alergiški kai kuriems maisto produktams, augalams, vaistams.

II GRUPĖ

4-6 m. vaikai

2005 m. gauta grįžtamoji informacija apie 70 šio amžiaus grupės vaikų. Daugiausia vaikų, per 30, įvaikino italai, per 10 – švedai, prancūzai, 8 – JAV, po kelis vaikus – vokiečiai, 1 – australai.

2006 m. gauta grįžtamoji informacija apie 27 šiai amžiaus grupei priklausančius vaikus.

Iš jų: 9 vaikai įvaikinti 2005 m., 8 – 2004 m., 2 – 2003 m., 6 – 2002 m., po 1 – 2001 m. ir 1997 m.

Pusę šios grupės vaikų (14 vaikų) įvaikino Italijos piliečiai, po 4 – Prancūzijos, Australijos, 3 – Švedijos, po 1 – Vokietijos ir JAV.

Fizinis vystymasis. Fizinis vystymasis normalus, dažnai vaikai yra smulkesnio kūno sudėjimo, mažesnio ūgio, nors jų apetitas paprastai būna labai geras. Pirmaisiais mėnesiais valgoma ypač daug ir visko, tėvai turi riboti maisto kiekį. Sportuoti (ypač važinėti dviračiu, plaukioti baseine, futbolas) ir žaisti – du mėgstamiausi vaikų užsiėmimai, turintys didelės reikšmės jų fiziniam vystymuisi. Taigi beveik visi šios amžiaus vaikai veda labai aktyvų gyvenimo būdą.

Emocinis ir socialinis vystymasis. Iš pradžių vaikai sunkokai išgyveno pasikeitimus, nerodė jausmų, sunkiai išreikšdavo emocijas, nesuvokė atsakomybės už žaislus, savo poelgius, asmeninės nuosavybės. Jie rungtyniavo su kitais bendraamžiais, demonstravo pavydą ir agresiją. Taigi labai dažnai ramybės ir džiaugsmo akimirkas namuose keisdavo įtampa, priešiškus ar liūdesys. Būdavo ir daug pykčio, triukšmo, staigių nenumatytų judesių ar veiksmų, suirzimo. Bet kasdien pasikartojančios gerai žinomos veiklos rūšys, kasdieniai įpročiai pamažu pakeitė vaikų elgesį. Jie visada ieško saugumo ir priima tėvų rūpestį. Vaikai prisitaikė prie socialinių ir elgesio taisyklių tiek namuose, tiek mokykloje.

Tėvai pastebi, kad pasitikėjimo savimi, fantazijos, pasakojant įvairias istorijas, šios grupės vaikams netrūksta. Jie džiugiai išgyvena įvairias šventes, gimtadienių ir draugų susibūrimus, neslepia savo jausmų, susižavėjimo, nuostabos, kai pirmą kartą ką nors naujo ar pozityvaus patiria (pvz., skristi lėktuvu, plaukti laivu, žygiai po kalnus, statomi vaikų spektakliai, kuriami filmai apie šeimos gyvenimą ir kt.). Vaikai muzikalūs, jaučiantys ritmą, lengvai bendraujantys, norintys globoti mažesnius už save.

Dažnai vaikai neigia savo kilmę arba mažai apie ją kalba, nieko nenori žinoti ar tiesiog nesidomi, jei apie tai atvirai kalbama, nes siekia visiškai priklausyti tik tėvų šeimai. Jie ramiai ir su pasitenkinimu pasakoja apie tai, kaip tėvai atvyko iš taip toli jų pasiimti.

Mokymasis, kasdieniai įpročiai. Mokantis kalbą vaikams teko gerokai paplušėti, nes jiems nuolat maišėsi ir lietuviški žodžiai. Nemažai padėjo kalbos specialistai, tėvai. Papildomos kalbos ir kitų dalykų pamokos davė gerų rezultatų, žodynas tampa vis platesnis. Paprastai vaikai nebijo kelis kartus pakartoti, paaiškinti, ko jie nori, kartais vis dar susiduriama su kalbos supratimo sunkumais.

Į darželį ar mokyklą pradedama eiti noriai. Dabar tie, kurie lanko darželį ar mokyklą, praktiškai be sunkumų bendrauja tos šalies kalba ir iš esmės beveik niekuo neatsilieka nuo bendraamžių, nes susiduriama su vaikų elgesio mokykloje problemomis. Gal tik mokantis, ypač tikslųjų mokslų, įvaikintiems vaikams tenka įdėti daugiau pastangų, laiko. Kai kurie iš jų sėkmingai tapo vaikų grupių ar klasių lyderiais, priprato prie išaugusios atsakomybės.

Vaikai daug sportuoja, keliauja, lankosi spektakliuose, koncertuose. Vis dėlto kai kurie iš jų trumpam prisimena ir Lietuvą, vaikų namus, kurie asocijuojasi su „raudonu namu“,

mielu vyresniu draugu, išmoktomis dainomis ar šokiais. Taip pat kartu su tėvais mažyliai kuria savo gyvenimo istorijos knygą, nuolat papildo ją nuotraukomis, piešiniais ir t.t..

Daugeliui vaikų vis dar sunku vakarais užmigti, prieš miegą jie nori kuo ilgiau bendrauti su tėvais, būtini jų pamylavimai, klausomasi skaitomų pasakų.

Tėvų ir vaikų santykiai. Maždaug po pusmečio įvaikinti vaikai prisitaikė prie aplinkos, tapo valdomi, ramesni, geranoriškesni, draugiškesni ir pakantesni, dingo nepasitikėjimas, nesaugumo jausmas. Tėvams daug padėjo įvairūs specialistai: psichiatrai, psichologai, logopedai ir kt.

Šios grupės vaikai labai jaudrūs, kartais karšto būdo, greitai užsiplieskiantys, bet kartu ir švelnūs, draugiški, linksmi, entuziastingi, valingi. Šeimos gyvenimas, jos namų aplinka juos nuramina, tam tikros taisyklės, reikalavimai ir kasdieniniai įpročiai sudrausmina. Vaikai ne tik myli, bet gerbia tėvus, dažnai jų, ypač tėvų, ir prisibijo, o mamas net vadina princesėmis, gražuolėmis. Į jų žaidimus įsitraukia ne tik bendraamžiai, bet ir tėvai, seneliai.

Vaikus auklėja abu tėvai. Auklėjimo metodai orientuoti į vaiko gebėjimus, skatina jo talentus, suteikia reikiamą pagalbą.

Sveikata. Vaikams būdingi širdies ir kraujagyslių sistemos, regos, klausos susirgimai, ortopedinės problemos, mišrūs raidos sutrikimai, vystymosi sulėtėjimas.

III GRUPĖ

7 m. ir vyresni vaikai

2005 m. gauta grįžtamoji informacija apie maždaug **50** šio amžiaus grupės vaikų.

Italai įvaikino apie 30 vaikų, likusius – JAV (6 vaikai), Prancūzijos, Vokietijos piliečių šeimos.

2006 m. gauta grįžtamoji informacija apie **20** šiai amžiaus grupei priklausančius vaikus.

Iš jų: 6 vaikai įvaikinti 2005 m., 8 – 2004 m., 5 – 2003 m., 1 – 2002 m.

17 šių vaikų įvaikino Italijos piliečiai, 2 – Prancūzijos, 1 – Vokietijos.

Fizinis vystymasis.

Vaikai vystosi ir bręsta normaliai. Kai kurie išaugo dideli, sportiškai, aktyvūs. Fiziniai duomenys geri. Vaikai dalyvauja krepšinio, futbolo, gimnastikos, teniso, plaukimo, nardymo, regbio ir kitų sporto šakų treniruotėse, varžybose. Neretai su vaikais kartu sportuoja laisvalaikio ir tėvai. Sportas padeda sutelkti dėmesį ir fiziškai tvirtėti.

Emocinis ir socialinis vystymasis. Iš pradžių emocijos buvo nestabilios, tarpusavio santykiai spontaniški, lydimi nuotaikų kaitos, nesusikalbėjimo, nes trukdė kalbos barjeras, atstūmimo, pykčio, priešiško. Tik gerokai vėliau paaugliško maištingumo momentai švelnėjo, retėjo, užsimezgė šilti, harmoningi ir iš dalies ramūs tėvų-vaikų santykiai. Dukros ar sūnus vis dar būna emocionalūs, neramūs, nervingi ar užsisklendę savyje, bet agresyvumas, perdėtas irzlumas nepasireiškia. Vaikai tapo neatsiejama šeimos dalimi, jie mielai bendrauja ir su giminaičiais, šeimos draugais. Ypač reikalingi tokiems vaikams suaugusiųjų padaršinimai, pagyrimai, teigiamas jų veiklos įvertinimas. Visa tai pakelia įvaikių nuotaiką, skatina juos mokytis, imtis naudingos veiklos.

Vaikai gerai adaptavosi naujoje aplinkoje, įveikė pirminį drovumą ir susivaržymą susirado draugų ir mokykloje, ir kieme. Jie iš esmės greitai priprato prie pasikeitusios

dienotvarkės, skirtingų kiekvieno mokytojo mokymo metodų, atkakliai siekia galutinio rezultato. Neretai labiau sutvirtėti dvasiškai, geriau suprasti save ir pasitikėti savimi padeda vaikams įvairūs specialistai. Emocinę nepilnamečių pusiausvyrą dažnokai trikdo netvirtas kalbos mokėjimas, nesugebėjimas tiksliai išreikšti savo mintis, noras patirti daugiau laisvės, savarankiškai kuo nors užsiimti. Beje, paaugliai daugiau konfliktuoja su moterimis, su vyrais santykinai mažiau konfliktiški. Nors kai kurie vaikai bijo netinkamai pasielgti, nes galvoja, kad dėl to tėvai supyks ir jiems reiks grįžti į Lietuvą. Su bendraamžiais neretai bendraujama spontaniškai.

Mokymasis, kasdieniai įpročiai. Ne visi vaikai iš pradžių suvokė, kad reikia mokytis, laikytis tam tikrų taisyklių, paklusti reikalavimams. Ilgą laiką lydėjo įvaikių pasipriešinimas, nenoras paklusti, bet vėliau atsirado pagarba tėvams, saugumo jausmas, paklusnumas.

Vaikams teko daug ir intensyviai mokytis kalbos, įdėti nemažai pastangų, darbo, kad rastų bendrą kalbą ir užsiėmimus su bendraamžiais mokykloje, kieme. Jiems vis dar trūksta susikoncentravimo ir didesnio dėmesio sutelkimo atliekant įvairias užduotis ir darbus. Kai kurie vaikai lanko pagalbines pamokas (logopedo, kalbos, tikslųjų mokslų) mokykloje ar privačiai. Mokytojai mano, kad įvaikintiems vaikams iš užsienio naujoje aplinkoje reikia daugiau laiko tam, kad visapusiškai atsiskleistų jų gabumai ir talentai. Rašyti jiems yra sunkiau, nei kalbėti tėvų gimtąja kalba. Mokykla – labai svarbi integracijos į naują aplinką erdvė. Joje padedami mokytojų vaikai jaučiasi iš esmės gerai. Pedagogai jiems skiria daugiau dėmesio, taikomos įvairios specialios mokymosi programos.

Ne vienas įvaikintas vaikas šiandien mokosi jam patinkančios specialybės, domisi kompiuteriais, vairuoja ne tik dviračius, bet ir motociklus, mašinas.

Tėvų ir vaikų santykiai. Tėvai buvo gerai paruošti ir pasiruošę įvaikinti paauglius. Pastarieji adaptavosi per kelerius metus. Ne vienas vyresnis vaikas nuolat ilgėjosi Lietuvos, biologinių tėvų, vaikų namų, atmesdavo įtėvių dėmesį, nereaguodavo į jų švelnumą, patarimus, pamokymus. Tik kai kurie sakydavo, kad jų tėvai Lietuvoje turbūt jau mirę, namai sugriuvę ir pan. Taigi visi vaikai suvokia savo kilmę, žino, kad jie yra įvaikinti ir stengiasi neapvilti savo tėvų. Kai kurie iš jų bendrauja su likusiais Lietuvoje broliais ir seserimis, seneliais, tėvais, nuvyksta pas juos.

Namų darbus vaikams dažniausiai padeda atlikti mamos. Tokiu būdu stiprėja emocinis tarpusavio ryšys, priklausymo šeimai jausmas.

Šeimos stengiasi daug keliauti, kartu turiningai praleisti laisvalaikį (lankymasis po muziejus, slidinėjimas kalnuose, istorinių vietų lankymas ir pan.). Vaikai išmoko elgtis gatvėje, jie suvokia pinigų vertę, pagerėjo orientacija, o tuo pačiu atsirado didesnis pasitikėjimas aplinka.

Šeimos dalyvauja tradiciniuose įvaikintųjų šeimų susitikimuose, parapijos bažnyčios veikloje.

Vaikus auklėja abu tėvai, sprendimai ir auklėjimo metodai apsvarstomi bendrai. Dažniausiai iškilusios problemos sprendžiamos dialogo būdu.

Sveikata. Paprastai dėl šių vaikų sveikatos nekyla jokių rimtų problemų. Daugiau rūpesčių tėvams sukėlė tik kai kurių vaikų nestabili emocinė pusiausvyrą. Dėl amžiaus arba dėl to, kad įvaikinti kartu su broliais ar seserimis, šie vaikai yra specialių poreikių.

IŠVADOS:

1. Užsieniečiai įvaikina daugiausia specialių poreikių vaikus, bet jie neakcentuoja vaikų sveikatos problemų, nes jos iš esmės sėkmingai išspręstos arba sprendžiamos.
2. Kartu įvaikinti broliai ir seserys greičiau prisitaikė prie naujos aplinkos, jei lyginsime juos su tais, kurie buvo įvaikinti vieni.
3. Įvaikintų paauglių integracija į šeimą buvo sudėtingesnė ir ilgesnė, bet tai galiausiai tik dar labiau suartino juos su naujaisiais tėvais, aplinka.
4. Gausiausia įvaikintų vaikų grupė yra antroji – 4-6 m. amžiaus vaikai.
5. Švedai įvaikina mažus, iki 3 m., sergančius vaikus. Ši tendencija ypač pastebima 2006 m.
6. Dauguma italų įvaikina vyresnius vaikus, paauglius. Vyriausiam 7 m. ir vyresnių vaikų grupės įvaikintam vaikui buvo 15 metų.
7. Vaikų adaptacijos laikotarpis: 0-3 m. grupės – 1-3 mėnesiai, 4-6 m. grupės – pusmetis ar daugiau, 7 m. ir vyresnių grupės – maždaug keleri metai.
8. 0-3 m grupės vaikų pradinio etapo naujoje šeimoje ypatumai: iš pradžių vaikai būna labai baikštūs arba per daug drąsūs, hiperaktyvūs, nedėmesingi, blogai miega ar valgo, reikalauja ypatingo tėvų dėmesio, nesuvokia, kokie veiksmai yra pavojingi, netinkami, nenori dalintis su kitais vaikais daiktais, žaislais, protestuodami ar provokuodami juos laužo, spardo.
9. 4-6 m. grupės vaikai: judrūs, labai išgyvena nesėkmes, reikalinga nuolatinė pagalba ir dėmesys, šalia visada turi būti žmonės, ne iš karto randama bendra kalba su bendraamžiais. Šios grupės vaikai neretai vis dar šlapinasi į kelnes. Į darželį ar mokyklą pradeda eiti noriai. Neigia savo kilmę arba apie ją nieko nenori žinoti, jei apie tai atvirai kalbama, nes siekia visiškai priklausyti tik tėvų šeimai.
10. 7 m. ir vyresni vaikai: atsidūrę naujoje šeimoje vaikai dar ilgai gyvena praeities prisiminimais, jiems sunku nutraukti ryšius su biologiniais tėvais, jei tokie yra ar buvo, giminaičiais, vaikų namų draugais. Neklausydami suaugusiųjų, nepagarbiai elgdamiesi, nesimokydami ar kitais panašiais būdais įvaikinti vaikai bando priešintis esamai tikrovei, nesijaučia saugūs ir pasitikintys savimi.
11. Visų trijų amžiaus grupių vaikų gyvenimo sąlygos geros. Vaikai turi atskirus kambarius. Juose, priklausomai nuo vaikų amžiaus, paprastai būna televizorius, kompiuteris, daug žaislų, knygų, piešinių ir kitų daiktų, kurie mieli ir malonūs įvaikintiems nepilnamečiams. Prie namų yra dideli kiemai, sodai, parkai, baseinai, įrengtos specialios aikštelės vaikams, daug erdvės žaidimams. Nemažai įvaikintųjų šeimų gyvena prie ežero, upės ar netoli jūros. Šeimos daug keliauja, visi šeimos nariai stengiasi kuo daugiau laiko praleisti kartu.
12. Tiriamuoju laikotarpiu tarnyba negavo nė vienos ataskaitos ar laiško apie nesėkmingą įvaikinimą, ypatingus su juo susijusius sunkumus ar nusivylimus. Taigi darytina išvada, kad vaikai iš tiesų surado laimę toli nuo savo gimtinės, kurioje jie buvo tarsi atmesti akmenys, o svečioje šalyje tapo kertiniais, iš esmės pakeitę ne tik savo, bet ir juos įvaikintųjų šeimų gyvenimą...

„Tai padarysiu, kai būsiu laimingas“. Šią frazę vis kartoja vienas užsieniečių įvaikintas kelerių metų vaikas, kai jam ką nors padaryti per sunku ar sudėtinga. Jis dar nesuvokia, kas yra laimė, bet, ko gero, vaikiškas vidinis balsas kužda, kad naujoji šeima mažyliui atvėrė visus kelius į ją ir kitaip tiesiog negali būti.